

II

*(Komunikaty)*KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI

**Ku wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki: pobudzenie wymiany danych
i innowacji w całym ekosystemie turystycznym**

(2023/C 263/01)

SPIS TREŚCI

	<i>Strona</i>
1. WPROWADZENIE	2
1.1. Przestrzeń danych służąca wszystkim zainteresowanym podmiotom w ekosystemie turystycznym	2
1.2. Wyzwania związane z udostępnianiem informacji na temat turystyki	4
1.3. Cel wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki	5
2. GŁÓWNE CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE ROZWOJOWI WSPÓLNEJ EUROPEJSKIEJ PRZESTRZENI DANYCH DOTYCZĄCYCH TURYSTYKI	7
2.1. Zarządzanie	7
2.2. Semantyka na potrzeby interoperacyjności	8
2.3. Normy techniczne na potrzeby interoperacyjności	9
2.4. Rola sektora prywatnego	9
2.5. Wspieranie MŚP w transformacji w kierunku przestrzeni danych	10
2.6. Wspieranie obszarów turystycznych w transformacji w kierunku przestrzeni danych	10
2.7. Testowanie przypadku użycia na potrzeby przestrzeni danych dotyczących turystyki	11
3. KOLEJNE KROKI W KIERUNKU WSPÓLNEJ EUROPEJSKIEJ PRZESTRZENI DANYCH DOTYCZĄCYCH TURYSTYKI ...	12
4. PODSUMOWANIE	13

1. WPROWADZENIE

W niniejszym komunikacie przedstawiono działania zmierzające do utworzenia wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki, które obejmują wszystkie zainteresowane podmioty w ekosystemie turystycznym: państwa członkowskie, władze lokalne i regionalne oraz sektor prywatny, a także instytucje Unii.

Przestrzeń danych zapewnia ekosystemowi turystycznemu kluczowe narzędzie wspierające jego transformację w kierunku większej zrównowagi i pogłębionej cyfryzacji, jak przewidziano w ścieżce transformacji dla turystyki ⁽¹⁾ (2022) i w pełni zgodnie z europejską strategią w zakresie danych (2020) ⁽²⁾.

W europejskiej strategii w zakresie danych wprowadzono wspólne europejskie przestrzenie danych w kluczowych sektorach gospodarki i dziedzinach interesu publicznego ⁽³⁾ jako zasadnicze zmiany polityczne mające na celu wzmocnienie pozycji zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego, dzięki wartości danych, z korzyścią dla europejskiej gospodarki i europejskiego społeczeństwa. Poparcie dla rozwoju przestrzeni danych wyrażono w konkluzjach Rady z dnia 25 marca 2021 r. ⁽⁴⁾ Strategia w zakresie danych, która zakłada połączenie środków legislacyjnych, środków z zakresu polityki i środków finansowych, ma na celu stworzenie wspólnej europejskiej przestrzeni danych – prawdziwego jednolitego rynku danych, na którym informacje mogą przepływać między sektorami i ponad granicami oraz mogą być udostępniane i wykorzystywane w celu pobudzania innowacji.

W związku z tym w czerwcu 2022 r. w komunikacie Komisji dotyczącym Konferencji w sprawie przyszłości Europy wymieniono przestrzenie danych dotyczących turystyki oraz mobilności jako „nowe obszary działania do rozważenia”, aby UE mogła włączyć się w proces transformacji cyfrowej.

Turystyka może szczególnie skorzystać z możliwości, jakie oferuje europejski jednolity rynek danych, ponieważ jest to sektor rozwijający się dzięki doświadczeniom użytkowników, które są zróżnicowane i stale ewoluują. W związku z tym jest to sektor wszechstronny, jeśli chodzi o dane – czy to generowane, czy udostępniane. Zarówno podmioty prywatne, jak i publiczne rozumieją, że informacja ma kluczowe znaczenie, i wykazują duże zainteresowanie danymi, ale mają też różny poziom zaawansowania, zrozumienia i umiejętności umożliwiających wykorzystać potencjał informacji, który jest bardzo zróżnicowany, rozdrobniony i często uśpiony w silosach. **Wspólna europejska przestrzeń danych zapewni ekosystem, w którym zainteresowane podmioty będą mogły udostępnić dane wyższej jakości, wykorzystywać je i uzyskiwać do nich dostęp, co przeloży się na innowacyjne usługi i rozwiązania.**

W sektorze turystycznym przedsiębiorstwa i obszary turystyczne wykazują niechęć do udostępniania danych ze względu na brak gwarancji wzajemności i brak wiedzy o tym, jak takie dane mogą być ponownie wykorzystywane, przez kogo i w jakim celu. Obciążenia administracyjne związane z nowymi praktykami również w dużym stopniu obciążają małe organizacje. Celem wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki nie jest uregulowanie udostępniania danych w tym sektorze. W jej ramach nie nakłada się też na dostawców ani użytkowników danych obowiązków gromadzenia danych szczegółowych. Wspólna europejska przestrzeń danych dotyczących turystyki ma na celu zwiększenie udostępniania i ponownego wykorzystania danych w tym sektorze przez utworzenie modelu zarządzania danymi opartego na poszanowaniu obowiązujących przepisów unijnych i krajowych dotyczących danych, co zwiększy sprawiedliwość dzięki zagwarantowaniu, że wszystkie zainteresowane podmioty skorzystają z nowej wartości stworzonej dzięki udostępnianiu i wykorzystywaniu większej ilości danych. Ponadto dzięki rozwojowi infrastruktury technicznej i interoperacyjnej ta przestrzeń danych odniesie korzyści z udostępniania danych w innych przestrzeniach danych.

W ścieżce transformacji dla turystyki wspomniano o potrzebie „technicznego wdrożenia przestrzeni danych dotyczących turystyki” (temat 14). Zatwierdzona w konkluzjach Rady z 1 grudnia 2022 r., w których państwa członkowskie określiły europejską agendę dla turystyki 2030 ⁽⁵⁾, ścieżka transformacji dla turystyki jest obecnie na etapie współwdrażania, a w niniejszym komunikacie szczegółowo opisano, jak można poczynić postępy w tworzeniu przestrzeni danych dotyczących turystyki.

1.1. Przestrzeń danych służąca wszystkim zainteresowanym podmiotom w ekosystemie turystycznym

Dzięki rozwojowi organicznemu, następującemu w małych etapach, proporcjonalnie do dobrowolnego zaangażowania i potrzeb zainteresowanych podmiotów z sektora turystyki wspólna europejska przestrzeń danych dotyczących turystyki umożliwi udostępnianie zbiorów danych szerszej grupie odbiorców i zapewni użytkownikom (takim jak pośrednicy biznesowi, zarządzający obszarami turystycznymi, dostawcy usług świadczonych turystom oraz innowacyjne MŚP zajmujące się

⁽¹⁾ Opublikowana dziś ścieżka transformacji dla turystyki (europa.eu)

⁽²⁾ COM(2020) 66 final.

⁽³⁾ W europejskiej strategii w zakresie danych z lutego 2020 r. zapowiedziano utworzenie przestrzeni danych w 10 strategicznych obszarach: zdrowie, rolnictwo, produkcja, energia, mobilność, finanse, administracja publiczna, umiejętności, europejska chmura dla otwartej nauki oraz przekrojowy priorytet zakładający realizację celów Zielonego Ładu.

⁽⁴⁾ 250321-vc-euco-statement-en.pdf (europa.eu)

⁽⁵⁾ Rada ds. Konkurencyjności (rynek wewnętrzny i przemysł) – Concilium (europa.eu)

analizą danych) dostęp do informacji pochodzących z bardziej zróżnicowanych źródeł. **Komisja Europejska wspiera państwa członkowskie i wszystkie zainteresowane podmioty w rozwijaniu wspólnej europejskiej przestrzeni danych służącej każdemu, a za jej opracowanie odpowiada cały ekosystem turystyczny.**

Organy publiczne w państwach członkowskich – na szczeblu krajowym i lokalnym – odczuwają pozytywny wpływ ram interoperacyjności ustanowionych przez wspólną europejską przestrzeń danych dotyczących turystyki. Potwierdza to złożony przez nie wniosek do Komisji Europejskiej ⁽⁶⁾ o zapewnienie narzędzia monitorowania transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz odporności ekosystemu turystycznego, w odpowiedzi na który utworzono unijną tablicę wskaźników w obszarze turystyki opracowaną przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej. W kilku przypadkach **państwa członkowskie** (Austria, Włochy, Hiszpania, Słowenia, Grecja) również opracowują własne krajowe przestrzenie danych. Komisja z zadowoleniem przyjmuje takie inicjatywy i stara się budować synergie między nimi w celu opracowania unijnych norm i modeli udostępniania danych, przy pełnym poszanowaniu obowiązujących przepisów unijnych i krajowych oraz zasad UE (zob. pkt 2.1).

Przestrzeń danych dotyczących turystyki musi wspierać **MŚP**. Prawie wszystkie przedsiębiorstwa działające w sektorze turystyki (99,9 %) to MŚP, z czego 91 % to mikroprzedsiębiorstwa ⁽⁷⁾. Małym zainteresowanym podmiotom, takim jak np. restauracje i hotele rodzinne, brakuje czasu, umiejętności i zasobów do wyszukiwania i uzyskiwania dostępu do danych przydatnych w opracowywaniu strategii turystycznej i zarządzaniu turystyką, w szczególności gdy są one tworzone przez różnych dostawców oraz przedstawiane i zarządzane w różny sposób. Pojedynczy punkt odniesienia zapewniający dostępność danych może pomóc przedsiębiorstwom, takim jak hotele i restauracje lub organizatorzy turystyki, ulepszać ich usługi i wprowadzać innowacje w tym zakresie na podstawie aktualnych informacji wysokiej jakości, zwłaszcza jeżeli będą mu towarzyszyć środki wsparcia (zob. pkt 2.5) lub usługi wsparcia. Przykład tego, jak można to osiągnąć, przedstawiono w ramce poniżej.

MŚP i większe przedsiębiorstwa świadczące przedsiębiorstwom i innym podmiotom usługi w zakresie analizy danych mają bezpośredni interes w korzystaniu z uporządkowanej puli danych do celów udostępniania danych i dostępu do informacji pochodzących z różnych źródeł i sektorów. Podobnie MŚP specjalizujące się w narzędziach opartych na sztucznej inteligencji odniosłyby korzyści dzięki wykorzystaniu nowych narzędzi do personalizacji usług świadczonych turystom w oparciu o dostępną ofertę i inne rodzaje informacji. Przestrzeń danych dotyczących turystyki będzie bezpośrednio wspomagać ich usługi oparte na danych.

Przed takimi samymi wyzwaniem stoją **organizacje zarządzające obszarami turystycznymi (DMO)**. Rola DMO (które mogą być podmiotami prywatnymi lub organami krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi) stopniowo się zmienia – dawniej pełniły one funkcję marketingową, a obecnie coraz częściej odpowiadają za zarządzanie zrównoważonymi ofertami dla podróżnych i ich planowanie – co przynosi trwałe korzyści gospodarcze i społeczne również ogółowi mieszkańców. Pełnienie tej roli wymaga wielu informacji, takich jak dane pochodzące od przedsiębiorstw transportowych, służb miejskich i wydziałów kultury, publicznych i prywatnych organizatorów wydarzeń, a nawet informacji na temat oferty turystycznej i priorytetów politycznych władz regionalnych i obszarów sąsiedzkich, a to zaledwie kilka przykładów.

W ramach swojej roli DMO mogą być również podmiotami gromadzącymi dane i posiadaczami danych; w związku z tym wspólna europejska przestrzeń danych dotyczących turystyki, oparta na obowiązujących i przyszłych przepisach UE dotyczących danych (zob. pkt 1.3), może pomóc im nie tylko uzyskać dostęp do większej ilości informacji, a też lepiej i w sposób bardziej interoperacyjny wykorzystywać gromadzone przez nie dane. Na przykład DMO i organy publiczne w całej UE mogłyby udostępniać kluczowe informacje z monitorowania turystyki na szczeblu lokalnym, w których przedstawiałyby kluczowe cechy danego obszarów turystycznych oraz ich postępy w transformacji ekologicznej i cyfrowej.

Konkretny przykład korzyści płynących z udostępniania danych przedsiębiorstwom i DMO

Mała agencja turystyczna lub mały organizator turystyki mogą być zmuszone do przygotowania oferty dla potencjalnych klientów na podstawie możliwości zakwaterowania na danym terytorium, które może obejmować miasta, a także bardziej oddalone wiejskie obszary turystyczne. W poszczególnych regionach lub gminach jednak różne obszary turystyczne, nawet o podobnej wielkości, określają możliwości zakwaterowania w różny sposób: jedne na podstawie liczby noclegów, inne na podstawie liczby miejsc noclegowych. Jedne mogą uwzględniać opcje najmu krótkoterminowego, a inne mogą dostarczać jedynie informacje o hotelach. Mogą też mieć różne definicje interesujących miejsc lub wydarzeń, w zależności od wyboru i strategii lokalnych DMO. Dzięki oferowaniu opisów metadanych, najlepiej z wykorzystaniem istniejących ujednoliconych pojęć i definicji, systematyk i klasyfikacji oraz dezagregacji geoprzestrzennej już stosowanych w statystyce publicznej, przestrzeń danych mogłaby zapewnić przyjęcie tej samej definicji we wszystkich zbiorach i źródłach danych, tak aby biuro podróży podłączone do sieci lub korzystające z zewnętrznego wsparcia w zakresie analizy danych mogło dokładnie oszacować swoją ofertę.

⁽⁶⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8881-2021-INIT/pl/pdf>

⁽⁷⁾ Sprawozdanie roczne w sprawie europejskich MŚP, 20 czerwca 2022 r.

Jako naturalni partnerzy przestrzeni danych krajowe i unijne **urzędy statystyczne** odgrywają zasadniczą rolę, ponieważ udostępniają bezpłatnie statystykę publiczną, wspierają interoperacyjność w ramach poszczególnych dziedzin statystyki i między nimi oraz umożliwiają ponowne wykorzystanie istniejących danych do tworzenia innowacyjnej lub ulepszonej statystyki publicznej, co może służyć zaspokajaniu potrzeb w zakresie sprawozdawczości regulacyjnej.

Lepsza, bardziej spersonalizowana i zrównoważona oferta turystyczna, której towarzyszą spójne wspierające środki z zakresu polityki na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, ma kluczowe znaczenie w dążeniu do tego, by Europa pozostała najchętniej odwiedzanym celem podróży turystycznych na świecie przy zachowaniu innowacyjności i zrównoważonego rozwoju. Jak wyjaśniono poniżej, przestrzeń danych dotyczących turystyki może ułatwić osiągnięcie tego rezultatu. Dane mogą pomóc w określeniu, pomiarze i poprawie wpływu turystyki na zrównoważony rozwój. Przykłady obejmują dane dotyczące zużycia energii i wody przez hotele, ich certyfikatów energii odnawialnej i oczyszczania ścieków. Z kolei narzędzia identyfikowalności w sektorze rolno-spożywczym mogą wspierać lokalne łańcuchy dostaw, zmniejszając tym samym wpływ sektora odbudowy na środowisko, a jednocześnie wspierając turystykę wiejską. Innym przykładem korzyści płynących z udostępniania danych w różnych dziedzinach i sektorach jest interoperacyjność między europejską przestrzenią danych dotyczących turystyki a europejską przestrzenią danych dotyczących zdrowia. Udostępnianie elektronicznych danych dotyczących zdrowia może być niezwykle pomocne zarówno dla podróżnego, jak i kraju docelowego w planowaniu i proponowaniu odpowiedniego wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej.

W związku z tym korzyści płynące ze zwiększonego udostępniania danych miałyby wpływ na cały rynek, w tym na **duże platformy**, które są posiadaczami szczegółowych danych handlowych związanych z turystyką.

1.2. Wyzwania związane z udostępnianiem informacji na temat turystyki

Sektor turystyki stoi w obliczu trzech szczególnych wyzwań związanych z udostępnianiem danych, którym zaradzić można za pomocą kluczowych czynników sprzyjających rozwojowi wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki (zob. pkt 2):

1. Interoperacyjność danych

Podejmowanie decyzji czy innowacyjność w planowaniu doświadczeń turystycznych, zarządzaniu nimi i ich oferowaniu wymagają rozmaitych danych nieosobowych. Charakterystyczną cechą sektora turystyki jest to, że **każda dziedzina danych może być przydatna do utworzenia doświadczenia turystycznego** (tj. dane dotyczące mobilności, energii, środowiska, dziedzictwa kulturowego, urbanistyki, zdrowia itp.), choć szczególnie interesujące dla podmiotów są kluczowe zbiory danych nieosobowych. Szeroko zakrojone konsultacje z zainteresowanymi podmiotami przeprowadzone przez Komisję Europejską w latach 2021–2023 pozwoliły wskazać następujące zbiory danych jako szczególnie istotne dla podmiotów (w zależności od przypadku użycia i celu gromadzenia danych): dostępność zakwaterowania i zapotrzebowanie w tym zakresie; możliwości podróżowania i zainteresowanie podróżami; wpływ turystyki na środowisko i społeczeństwo oraz tendencje w zakresie oferty i tendencje rynkowe. Kluczowym wyzwaniem jest zatem **udostępnianie i porównywanie informacji z różnych źródeł, aby w możliwie największym stopniu uniknąć pokrywania się i powielania, w ramach interoperacyjności z innymi danymi sektorowymi**. W miarę możliwości można by przeanalizować normy, które już są stosowane i rozpowszechnione wśród zainteresowanych podmiotów (zob. pkt 2.3).

2. Dostęp do danych

Unijny ekosystem turystyczny nie liczy na wspólną platformę rynkową: oferty są modelowane i katalogowane zarówno przez podmioty prywatne, jak i przez organy publiczne na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, co tworzy zróżnicowany, bogaty i wielojęzyczny krajobraz, a rezerwacje są zarządzane zarówno za pośrednictwem platform (dużych i małych), jak i niezależnie przez dostawców. Chociaż wspólna unijna przestrzeń danych dotyczących turystyki nie działa jako operator rynku (tj. nie umożliwia ani nie centralizuje rezerwacji), może ona oferować organizatorom **narzędzia umożliwiające wyszukiwanie informacji** (zob. 2.2).

3. Dostarczanie danych przez zainteresowane podmioty publiczne i prywatne

Dane mogą być otwarte (na przykład rozkłady jazdy, informacje o ruchu i pogodzie lub dane pobrane z przeglądania stron internetowych), ale występują też dane prywatne, handlowe i wrażliwe. W zakresie, w jakim udostępniane są dane osobowe, wszystkie zainteresowane podmioty muszą przestrzegać ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (RODO) ⁽⁸⁾. Jeżeli chodzi o dane handlowe, które obejmują większość informacji związanych z rezerwacjami, podróżami, wyszukiwaniami internetowymi i płatnościami, są one przechowywane przez niewielką liczbę dużych podmiotów, które powinny uczestniczyć dyskusji na temat przepisów regulujących dostęp do danych w przestrzeni danych.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

Zasadę wartości danych należy zrównoważyć modelem zarządzania, który w możliwie największym stopniu zapewnia natychmiastowy dostęp do danych. Wymaga to wspólnych starań wszystkich zainteresowanych podmiotów, z tym zastrzeżeniem, że **przestrzeń danych dotyczących turystyki nie powinna być wykorzystywana jako platforma handlowa do reklamowania próbek prywatnych pakietów**. Głównym celem przestrzeni danych jest wspieranie wszystkich zainteresowanych podmiotów w ekosystemie w sposób sprawiedliwy i sprzyjający włączeniu społecznemu.

Potencjał skutecznej przestrzeni umożliwiającej przepływ danych jest bezpośrednio związany z udziałem jak największej liczby zainteresowanych podmiotów, nie tylko jako użytkowników, ale również jako dostawców danych. W związku z tym można by **rozważyć zachęty dla dużych podmiotów prywatnych do udostępniania informacji** lub ich części w ramach wspólnej europejskiej przestrzeni danych. Oprócz stosowania określonej w akcie w sprawie zarządzania danymi zasady altruizmu danych ⁽⁹⁾ zachęty te mogą na przykład przyjąć formę uzgodnionych warunków dostępu obejmujących: różne systemy i modele udostępniania, ograniczone lub mające zastosowanie do określonych zbiorów danych, które mogą się zmieniać w czasie, określone dni tygodnia, kwartały lub inny okres lub dane dostępne za opłatą bądź połączenie otwartych i płatnych danych nieosobowych. Prace w tym zakresie wciąż trwają i powinny opierać się zarówno na wspólnych staniach, jak i na wspólnym założeniu, że należy znaleźć równowagę między przejrzystością przepisów a poszanowaniem interesów handlowych ⁽¹⁰⁾. Zgodnie z wnioskiem dotyczącym aktu w sprawie danych nie powinno to jednak wpływać na dostęp do informacji w przestrzeni danych na potrzeby tworzenia statystyki publicznej ani na ich wykorzystanie.

Ponadto tworzenie strumieni danych wymaga czasu i zasobów. Dla MŚP i mniejszych DMO, a także dla organów publicznych przyjęcie norm interoperacyjności w odniesieniu do już istniejących zbiorów danych byłoby uciążliwe. W związku z tym należy przeanalizować rozwiązania, które zmniejszą obciążenia administracyjne dla mniejszych podmiotów publicznych i prywatnych.

1.3. Cel wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki

Celem przestrzeni danych dotyczących turystyki jest połączenie standardów technicznych w zakresie interoperacyjności ze strukturą zarządzania, która zachęca zainteresowane podmioty publiczne i prywatne do połączenia działań i im to umożliwia w celu zwiększenia udostępniania danych między dziedzinami danych i między sektorowymi przestrzeniami danych oraz wykorzystania danych w sektorze. To z kolei może przynieść znaczne korzyści ekosystemowi turystycznemu i ułatwiać realizację konkretnych celów, takich jak:

- wspieranie innowacji w sektorze z myślą o przedsiębiorstwach i DMO w zakresie tworzenia, ulepszania i personalizacji usług i ofert dzięki dostępowi do informacji wyższej jakości, które są nie tylko udostępniane, ale również łatwiejsze do znalezienia;
- wspieranie organów publicznych w podejmowaniu decyzji dotyczących zrównoważonego charakteru ich oferty turystycznej, marketingu i zarządzania w oparciu o różne istotne dane;
- wspieranie wyspecjalizowanych przedsiębiorstw w świadczeniu lepszych usług na rynku pod względem analizy danych, indeksów danych i tendencji rynkowych;
- umożliwienie MŚP lub małym DMO udostępniania danych i informacji dotyczących usług i oferty za pośrednictwem ogólnounijnych ram udostępniania danych;
- poprawa dostępności źródeł danych do celów tworzenia informacji statystycznych dla decydentów, przedsiębiorstw lub w interesie publicznym, a tym samym wspieranie integracji z istniejącą statystyką publiczną i jej ulepszenie.

Po przyjęciu europejskiej strategii w zakresie danych Komisja Europejska **w dokumencie roboczym służb Komisji w sprawie wspólnych europejskich przestrzeni danych** (2022 r.) ⁽¹¹⁾ określiła kluczowe zasady projektowania i cechy wszystkich wspólnych sektorowych przestrzeni danych, którymi są: kontrola danych, przestrzeganie przepisów i wartości UE, techniczna infrastruktura danych, zarządzanie, interoperacyjność i otwartość.

⁽⁹⁾ Polityka oparta na altruizmie danych jest związana z dobrowolnym udostępnianiem danych, bez żadnego wynagrodzenia, na rzecz wspólnego dobra, ze względu na cel leżący w interesie ogólnym.

⁽¹⁰⁾ W programie „Horyzont Europa” nakłada się na beneficjentów projektów obowiązek otwartego udostępniania danych stanowiących podstawę wyników badań. Umożliwia to beneficjentom projektów określenie danych, które można publikować, i danych poufnych na potrzeby uzasadnionych interesów handlowych. Można wyciągnąć wnioski co do tego, jak zachęcono beneficjentów do otwartego udostępniania danych i jak zapewniono poszanowanie ich praw handlowych. Ogólnie rzecz biorąc, dzięki obowiązującym międzynarodowym umowom i praktykom w zakresie interoperacyjności udostępnianie danych naukowych mogłoby dostarczyć przydatnych wniosków na potrzeby rozwoju przestrzeni danych dla ekosystemu przemysłowego.

⁽¹¹⁾ Dokument roboczy służb Komisji dotyczący przestrzeni danych | Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy (europa.eu)

Akt w sprawie zarządzania danymi ⁽¹²⁾ i wniosek dotyczący aktu w sprawie danych ⁽¹³⁾ (przyjęty przez Komisję Europejską w lutym 2022 r.) wspierają te zasady projektowania – omówiono w nich zestaw wspólnych podejść UE do budowania zaufania i zapewnienia sprawiedliwości wśród zainteresowanych podmiotów w odniesieniu do skuteczności udostępniania danych.

Akt w sprawie zarządzania danymi ma na celu zwiększenie dostępności danych na potrzeby ich wykorzystywania poprzez zwiększenie zaufania do pośredników w zakresie danych oraz wzmocnienie mechanizmów udostępniania danych w całej UE, a także, między innymi, określono w nim cel, jakim jest stworzenie ogólnounijnych wspólnych, interoperacyjnych przestrzeni danych w sektorach strategicznych, które pozwolą pokonać bariery prawne i techniczne utrudniające udostępnianie danych.

Celem **wniosku dotyczącego aktu w sprawie danych** jest natomiast zapewnienie sprawiedliwego podziału wartości w gospodarce opartej na danych oraz ułatwienie korzystania z danych generowanych przez urządzenia podłączone do internetu i dostępu do nich, szczególnie gdy przyczyniają się one do generowania danych. W akcie w sprawie danych przewiduje się specjalne narzędzia ułatwiające interoperacyjność, w tym w obrębie przestrzeni danych i między nimi. Określa się w nim zasadnicze wymagania dotyczące różnych elementów istotnych z punktu widzenia przestrzeni danych, w tym upoważnienie do zwracania się do organizacji normalizacyjnych o opracowanie norm zharmonizowanych.

W **ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych** określono przepisy o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz przepisy o swobodnym przepływie danych osobowych. Przewidziano w nim ogólne warunki, których należy przestrzegać przy gromadzeniu, udostępnianiu i ponownym wykorzystywaniu danych osobowych.

Ponadto zgodnie z **dyrektywą w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego** ⁽¹⁴⁾ Komisja Europejska opracowała wykaz konkretnych zbiorów danych o wysokiej wartości oraz ustalenia dotyczące ich publikacji i ponownego wykorzystywania ⁽¹⁵⁾. Część z tych danych (dane geoprzestrzenne, dane dotyczące obserwacji Ziemi i środowiska, dane meteorologiczne, dane dotyczące mobilności) mogą być istotne dla rozwoju lub monitorowania usług świadczonych turystom i polityki turystycznej.

Polityka w zakresie Interoperacyjnej Europy wspiera interoperacyjność danych w przestrzeniach danych i między nimi przez zachęcanie do dostosowania prawnego, operacyjnego i technicznego/semantycznego, na przykład dzięki wykorzystaniu architektury referencyjnej, narzędzi semantycznych, modeli danych i interfejsów programowania aplikacji. Kilka z tych rozwiązań stanie się również częścią zestawu narzędzi w ramach Centrum Wsparcia Przestrzeni Danych i zostanie również omówione na forum Europejskiej Rady ds. Innowacji w zakresie Danych (zob. poniżej). Wniosek dotyczący aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy ⁽¹⁶⁾ wzmocni interoperacyjność przez dalsze zachęcanie do korzystania z tych rozwiązań interoperacyjnych, co powinno przyczynić się do zapewnienia przestrzeni danych dotyczących turystyki korzyści z danych pochodzących z różnych źródeł.

W architekturze tej kształtuje się udostępnianie danych i zapewnia ona istotne wsparcie dla sektora turystyki, ponieważ ustanawia jasne zasady dla dostawców i operatorów danych zarówno z UE, jak i spoza UE. Udostępnianie danych jest również przedmiotem szeregu kluczowych sektorowych inicjatyw ustawodawczych o wyraźnym i silnym wpływie na sektor turystyki.

Wniosek dotyczący **rozporządzenia w sprawie usług krótkoterminowego najmu** ⁽¹⁷⁾ umożliwia właściwym organom udostępnianie ich danych dotyczących działalności w zakresie usług krótkoterminowego najmu „podmiotom lub osobom prowadzącym badania naukowe lub działania analityczne lub opracowującym nowe modele biznesowe”.

W **rozporządzeniu delegowanym w sprawie ogólnounijnych usług w zakresie informacji o podróżach multimodalnych** ⁽¹⁸⁾ przewidziano udostępnianie informacji w krajowych punktach dostępu. Obowiązek ten ma zastosowanie do wszystkich rodzajów transportu regularnego (miejski transport publiczny, kolejowy, lotniczy, transport promami), jak również do alternatywnych rodzajów transportu (takich jak car-sharing, wspólne korzystanie z wynajmu) oraz indywidualnych środków transportu takich jak rower. Dane powinny być udostępniane wyłącznie w przypadku gdy występują w postaci cyfrowej. Dane wchodzące w zakres tego obowiązku obejmują: informacje na temat rozkładów jazdy, standardowych cen i lokalizacji stacji (węzłów dostępu) oraz określone dane dotyczące infrastruktury (w tym infrastruktury rowerowej).

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/868 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie europejskiego zarządzania danymi i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1724 (akt w sprawie zarządzania danymi) (Dz.U. L 152 z 3.6.2022, s. 1).

⁽¹³⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_22_1113

⁽¹⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.U. L 172 z 26.6.2019, s. 56).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/138 z dnia 21 grudnia 2022 r. ustanawiające wykaz szczególnych zbiorów danych o wysokiej wartości oraz warunki ich publikacji i ponownego wykorzystywania (Dz.U. L 19 z 20.1.2023, s. 43).

⁽¹⁶⁾ COM(2022) 720 final EUR-Lex - 52022PC0720 - PL - EUR-Lex (europa.eu)

⁽¹⁷⁾ COM_2022_571_1_EN_ACT_part1_v7.pdf (europa.eu)

⁽¹⁸⁾ Commission Delegated Regulation (EU) 2017/1926 of 31 May 2017 supplementing Directive 2010/40/EU of the European Parliament and of the Council with regard to the provision of EU-wide multimodal travel information services (Dz.U. L 272 z 21.10.2017, s. 1). Wspomniane rozporządzenie delegowane jest obecnie poddawane rewizji mającej na celu rozszerzenie tego obowiązku na informacje przekazywane w czasie rzeczywistym (w odniesieniu do wszystkich rodzajów transportu), np. przekazywane w czasie rzeczywistym informacje na temat zakłócenia przejazdu pociągu.

Jeżeli chodzi o dane wykorzystywane do rozwijania usług mogących usprawnić proces dokonywania rezerwacji i realizowania płatności, nowa inicjatywa dotycząca **multimodalnych usług w zakresie mobilności cyfrowej** ⁽¹⁹⁾ doprowadzi do nałożenia obowiązków w zakresie udostępniania danych, które – podobnie jak miało to miejsce w przypadku usług w zakresie informacji o podróżach multimodalnych – przełożą się na zwiększenie przestrzeni danych dotyczących turystyki. We wniosku leżącym u podstaw tej inicjatywy planuje się nałożenie na określone podmioty obowiązku zawierania umów z osobami trzecimi. Służy to zagwarantowaniu, aby usługi sprzedaży biletów przez internet sprzyjały multimodalności dzięki zapewnieniu pasażerom możliwości porównywania ofert i uzyskiwania do nich dostępu w łatwy i przejrzysty sposób.

Celem **unijnego rozporządzenia regulującego stosunki między platformami internetowymi a przedsiębiorstwami (rozporządzenia P2B)** ⁽²⁰⁾ jest zapewnienie sprawiedliwego, przejrzystego i przewidywalnego sposobu traktowania użytkowników biznesowych w ramach usług pośrednictwa internetowego.

Celem wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki jest zapewnienie należytego uwzględnienia tych wymogów i zasad, aby uniknąć ich niejednolitego stosowania przez zainteresowane podmioty. Wartość dodana wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki będzie wynikała również ze wsparcia udzielanego przez Komisję Europejską i inne organy. Choć uniwersalne podejście nie pozwoli zaspokoić specyficznych potrzeb poszczególnych sektorów lub dziedzin wertykalnych, będzie odgrywało kluczową rolę w procesie identyfikowania międzysektorowych elementów wspólnych oraz – w miarę możliwości – opracowywania wspólnych koncepcji, modeli i usług podstawowych, które będzie można wykorzystywać w różnych sektorach lub dziedzinach. Jak już wspomniano, elementy wspólne i synergie mają szczególnie istotne znaczenie dla sektora turystyki. **Europejska Rada ds. Innowacji w zakresie Danych** ustanowiona na mocy aktu w sprawie zarządzania danymi będzie wydawała wytyczne oraz identyfikowała odpowiednie standardy i wymogi w zakresie interoperacyjności na potrzeby procesu międzysektorowego udostępniania danych. **Centrum Wsparcia Przestrzeni Danych** – projekt finansowany w ramach programu „Cyfrowa Europa” – będzie współpracowało z Europejską Radą ds. Innowacji w zakresie Danych w kwestiach dotyczących wspólnych europejskich przestrzeni danych i będzie odpowiedzialne za koordynowanie wszystkich odpowiednich działań w tym zakresie.

2. GŁÓWNE CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE ROZWOJOWI WSPÓLNEJ EUROPEJSKIEJ PRZESTRZENI DANYCH DOTYCZĄCYCH TURYSTYKI

W złożonym ekosystemie takim jak turystyka, gdzie przydatne informacje pochodzą z różnych dziedzin i sektorów, praktycznie wszystkie podmioty gospodarcze są MSP, a kilka dużych platform zarządza ogromnymi dziedzinami danych, zapewnienie możliwości udostępniania danych wiąże się z koniecznością połączenia i odpowiedniego zrównoważenia szeregu czynników.

Aby stawić czoła temu wyzwaniu, w 2022 r. rozpoczęto realizację dwóch **działań koordynacyjnych i wspierających** finansowanych w ramach programu „Cyfrowa Europa” ⁽²¹⁾. W realizację tych działań zaangażowane są dwa konsorcja publiczno-prywatne, a ich celem jest udostępnienie Komisji Europejskiej zaktualizowanej mapy istotnych inicjatyw publicznych i prywatnych, szczegółowej analizy głównych czynników sprzyjających rozwojowi przestrzeni danych dotyczących turystyki oraz, co szczególnie istotne, planu wdrożenia tej przestrzeni danych. Wspomniane dwa działania – które bazują na synergii – są realizowane w okresie od listopada 2022 r. do listopada 2023 r. i położą podwaliny pod dalsze prace nad budowaniem przestrzeni danych dotyczących turystyki w oparciu o istniejące ramy europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki. Dostarczą one istotnych informacji na potrzeby wszystkich aspektów związanych z kontekstem wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki i zarządzaniem tą przestrzenią, a także na potrzeby dalszych działań na rzecz jej rozwoju.

Wspierając te działania i przeznaczając dodatkowe 8 mln EUR na realizację programu prac na lata 2023–2024 w ramach programu „Cyfrowa Europa”, Komisja Europejska deklaruje gotowość prowadzenia partnerskiej współpracy z podmiotami publicznymi i prywatnymi w ekosystemie turystycznym w celu uzyskania od tych podmiotów informacji na temat potrzeb rynku i sektora, zarówno jeżeli chodzi o strukturę ram udostępniania danych, jak i tempo ich wdrażania.

2.1. Zarządzanie

Zarządzanie przestrzenią danych dotyczących turystyki określi, jak główne czynniki sprzyjające interoperacyjności będą wdrażane, a także charakter ich wzajemnej interakcji – celem jest zapewnienie udostępniania danych, wymieniania się nimi i ich wykorzystywania w zgodny z prawem, sprawiedliwy, przejrzysty, proporcjonalny i niedyskryminujący sposób. Przy opracowywaniu odpowiedniego modelu zarządzania dwa działania koordynacyjne i wspierające finansowane ze środków programu „Cyfrowa Europa” będą brały pod uwagę wytyczne udostępniane na szczeblu unijnym i krajowym przez podmioty publiczne i prywatne. Środki w tym zakresie będą wdrażane zarówno w ramach europejskiej strategii w zakresie danych, jak i w ramach ścieżki transformacji dla turystyki.

⁽¹⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13133-Multimodalne-us%C5%82ugi-w-zakresie-mobilnosci-cyfrowej_pl

⁽²⁰⁾ Règlement (UE) 2019/1150 du Parlement européen et du Conseil du 20 juin 2019 promouvant l'équité et la transparence pour les entreprises utilisatrices de services d'intermédiation en ligne (Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 57). Przepisy tego rozporządzenia regulują m.in. kwestie dotyczące wprowadzania zmian w warunkach korzystania z platform, dostępu do danych, sposobu, w jaki dokonuje się plasowania, warunków zawieszenia lub zakończenia usług świadczonych za pośrednictwem platformy oraz przyczyn stosowania warunków równości związanych z ceną.

⁽²¹⁾ DATES – Europejska przestrzeń danych dotyczących turystyki (tourismdataspace-csa.eu) oraz Strona główna – Przestrzeń danych dotyczących turystyki (modul.ac.at)

W 2022 r. Komisja Europejska określiła kluczowe zasady projektowania i cechy wszystkich wspólnych sektorowych przestrzeni danych⁽²²⁾, którymi są: kontrola danych, przestrzeganie przepisów i wartości UE, techniczna infrastruktura danych, zarządzanie, interoperacyjność, otwartość i cyberbezpieczeństwo⁽²³⁾. Co więcej, w Kodeksie postępowania w zakresie udostępniania danych dotyczących turystyki (2023 r.) opracowanym przez prywatne zainteresowane podmioty przy wsparciu Komisji Europejskiej (zob. pkt 2.4) ustanowiono wykaz konkretnych zasad, które należy mieć na względzie przy zawieraniu umowy o udostępnianiu danych: zasady regulujące kwestie dotyczące praw do wykorzystywania danych, zasady odnoszące się do wartości danych i wysokości wynagrodzenia, zasady dotyczące własności intelektualnej, zasady w zakresie przejrzystości oraz zasady odnoszące się do bezpieczeństwa, odpowiedzialności, prywatności, ochrony danych⁽²⁴⁾ i etyki.

W ścieżce transformacji dla turystyki wskazano działania na szczeblu unijnym, krajowym i regionalnym służące wsparciu procesu udostępniania danych w sektorze:

- budowanie zaufania między odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami w sektorze turystyki i udzielanie wsparcia strategicznego na rzecz skutecznego wykorzystywania wzajemnie korzystnych partnerstw w zakresie udostępniania danych w branży turystycznej [zagadnienia 9, 14, 15];
- wspieranie przedsiębiorstw turystycznych w wypracowywaniu innowacyjnych rozwiązań oraz udoskonalaniu i rozszerzaniu zakresu świadczonych usług, a także organów/obszarów turystycznych w lepszym zarządzaniu przepływami turystycznymi w oparciu o łatwiej dostępne dane istotne z punktu widzenia turystyki pochodzące ze zróżnicowanych źródeł [zagadnienia 10, 14, 15, 16];
- tworzenie warunków sprzyjających prowadzeniu badań naukowych i wprowadzaniu innowacji w ekosystemie turystycznym z myślą o opracowywaniu bardziej przyjaznych środowisku usług poprzez udostępnianie danych dotyczących różnych rodzajów podmiotów, uwzględniając konsumentów [zagadnienia 13, 15, 26].

Nieformalna grupa ekspertów Komisji „Razem dla unijnej turystyki” (Together for EU Tourism, T4T)⁽²⁵⁾, w której skład wchodzi eksperci z sektora publicznego i prywatnego, wspiera Komisję w podejmowaniu działań w tym obszarze, mianowicie w przygotowywaniu inicjatyw politycznych, wspieraniu współpracy w zakresie wdrażania przepisów, działań, programów i polityk między wszystkimi zainteresowanymi podmiotami w tym ekosystemie, a także zapewnianiu możliwości wymienia się dobrymi praktykami. W szczególności podgrupa zajmująca się transformacją cyfrową sektora turystyki będzie monitorowała i wspierała proces podejmowania wszystkich działań związanych z udostępnianiem danych i cyfryzacją tego sektora, wnosząc wkład w przygotowywanie corocznego podsumowania.

Jednocześnie, biorąc pod uwagę fakt, że organami właściwymi w kwestiach dotyczących opracowywania polityki turystycznej i zarządzania turystyką są organy krajowe, a w niektórych państwach członkowskich organy na szczeblu regionalnym, lub zarówno organy krajowe, jak i organy na szczeblu regionalnym, **Komisja Europejska, instytucje rządowe na szczeblu krajowym i regionalnym oraz prywatne zainteresowane podmioty muszą podejmować wspólne działania wspierające rozwój tej polityki**. Nowy instrument wykonawczy – tzw. konsorcja na rzecz europejskiej infrastruktury cyfrowej (EDIC) – może okazać się odpowiednim rozwiązaniem, jeżeli chodzi o wdrażanie wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki i zarządzanie tą przestrzenią. Bazując na nowych możliwościach oferowanych przez program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r.⁽²⁶⁾, **państwa członkowskie mogłyby również zbadać możliwość ustanowienia EDIC na potrzeby tworzenia wspólnej przestrzeni danych dotyczących turystyki i zarządzania tą przestrzenią**.

2.2. Semantyka na potrzeby interoperacyjności

Zapewnienie minimalnej interoperacyjności wiąże się z koniecznością wypracowania wspólnych modeli i słowników danych. Organy administracji i agencje na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, które gromadzą i tworzą usługi na podstawie danych dotyczących turystyki borykają się z tymi samymi wyzwaniami, dostrzegając jednocześnie te same możliwości w związku z semantyką. Krajowe urzędy statystyczne i Eurostat przyjęły wspólnie uzgodnione definicje na potrzeby statystyki publicznej. Nie można jednak liczyć na to, że inne zainteresowane podmioty z sektora turystyki automatycznie przyjmą te same definicje.

W tym kontekście dobrym przykładem jest termin „możliwość zakwaterowania”, który może opisywać liczbę osób, jaką jest w stanie przyjąć hotel, podczas gdy inny dostawca usług może posługiwać się nim w celu określenia liczby oferowanych łóżek. Przykład ten zwraca uwagę na konieczność doprecyzowania definicji i wyraźnego rozgraniczenia kluczowych pojęć powszechnie stosowanych w sektorze turystyki, aby wesprzeć wszelkie inicjatywy w zakresie udostępniania danych

⁽²²⁾ Dokument roboczy służb Komisji dotyczący przestrzeni danych | Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy (europa.eu)

⁽²³⁾ Zgodnie z Deklaracją w sprawie europejskich praw i zasad cyfrowych | Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy (europa.eu)

⁽²⁴⁾ W celu doprecyzowania sposobu stosowania przepisów RODO do sektora turystyki przyszłe kodeksy postępowania dotyczące prywatności i ochrony danych muszą być opracowywane zgodnie z art. 40 RODO.

⁽²⁵⁾ Rejestr grup ekspertów Komisji i podobnych zespołów (europa.eu)

⁽²⁶⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2481 z dnia 14 grudnia 2022 r. ustanawiająca program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r. (Dz.U. L 323 z 19.12.2022, s. 4).

podejmowane przez podmioty prywatne i publiczne. Nie należy poprzestawać na samym dopasowaniu modeli i definicji; ponieważ turystyka jest usługą zorientowaną na użytkownika, powinna bazować na definicjach zgodnych z unijnymi wymogami dotyczącymi **wielojęzyczności**: przy przekazywaniu treści w języku użytkownika, metadane i dane klasyfikacyjne – przydatne przy wyszukiwaniu treści – muszą być dostosowane do języka użytkownika, aby zapewnić mu większy komfort korzystania z usług i uniknąć przypadków dyskryminacji.

W tym kontekście bardzo pożądane byłoby stosowanie wspólnych modeli na szczeblu europejskim, takich jak np. istniejące modele danych wykorzystywane do udostępniania informacji na temat przewozu osób. Choć konkretny zakres modeli ma zostać określony w ramach prac przygotowawczych zaplanowanych na 2023 r. (zob. pkt 3), wypracowane podejście powinno być pragmatyczne i opierać się na już istniejących specyfikacjach ⁽²⁷⁾. Kluczowe znaczenie ma również opracowywanie wytycznych i udzielanie wsparcia w zakresie wdrażania tego modelu, aby zagwarantować zgodność różnych podmiotów na poszczególnych szczeblach. Z tego względu niezwykle istotną rolę w tym zakresie będzie odgrywało Centrum Wsparcia Przestrzeni Danych.

2.3. Normy techniczne na potrzeby interoperacyjności

Centrum Wsparcia Przestrzeni Danych pracuje nad ustaleniem wspólnych norm technicznych, z uwzględnieniem istniejących inicjatyw i ram regulacyjnych oraz prac organizacji zajmujących się opracowywaniem norm. Wszystkie przestrzenie danych będą również mogły korzystać z oprogramowania pośredniczącego Simpl, które umożliwi tworzenie federacji chmur obliczeniowych typu cloud-to-edge i będzie mogło być wykorzystywane w ramach wszystkich głównych inicjatyw dotyczących danych, finansowanych przez Komisję Europejską; trwa proces uruchamiania tego oprogramowania ⁽²⁸⁾.

Zgodnie z aktem w sprawie danych Komisja będzie uprawniona do interwencji w przypadku ustalenia braku standardów. W komunikacie Komisji „**Strategia UE w zakresie normalizacji Ustanowienie światowych norm na rzecz odpornego, ekologicznego i cyfrowego jednolitego rynku UE**” ⁽²⁹⁾ podkreślono bezpośredni związek między powodzeniem podmiotów europejskich w dziedzinie normalizacji na szczeblu międzynarodowym a konkurencyjnością Europy, jej suwerennością technologiczną i ochroną wartości UE. Jednym z zidentyfikowanych obszarów priorytetowych jest opracowanie „norm dotyczących danych zwiększających interoperacyjność danych, ich wymianę i ponowne wykorzystanie w ramach wspierania wspólnych europejskich przestrzeni danych”.

W ramach Europejskiego Systemu Statystycznego – partnerstwa między Eurostatem a krajowymi urzędami statystycznymi – opracowano i utrzymuje się wspólne ramy w zakresie systematycznego opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki, określone w **rozporządzeniu (UE) nr 692/2011** ⁽³⁰⁾. Dzięki stosowaniu wspólnej klasyfikacji, systematyki w różnych dziedzinach statystycznych, stanowiących gwarancję interoperacyjności semantycznej, dane dotyczące pojemności i wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych lub dane dotyczące charakterystyki podróży turystycznych można łączyć z innymi obszarami statystyki, otrzymując w ten sposób istotne wskaźniki. Co więcej, Eurostat określił zestaw norm technicznych na potrzeby udostępniania danych dotyczących miejsc zakwaterowania sektorowi prywatnemu, tj. międzynarodowym platformom internetowym ⁽³¹⁾.

2.4. Rola sektora prywatnego

Wspólna europejska przestrzeń danych dotyczących turystyki powstanie w warunkach prężnie rozwijającego się rynku usług. Przedsiębiorstwa i pośrednicy w zakresie danych świadczą istotne usługi na potrzeby unijnego ekosystemu turystycznego i wykazują duże zainteresowanie wspólną europejską przestrzenią danych. Niektóre platformy już obecnie dobrowolnie i regularnie udostępniają Eurostatowi zestawy danych dotyczących miejsc zakwaterowania do celów generowania europejskich statystyk.

Sektor prywatny pracuje nad umowami o udostępnianiu danych nieosobowych, które mogą skutkować powstawaniem prywatnych przestrzeni danych w sektorze turystycznym. Komisja Europejska z zadowoleniem przyjmuje te inicjatywy i zobowiązuje się je wspierać w celu **zapewnienia tworzenia synergii między nimi a wspólną unijną przestrzenią danych dotyczących turystyki**. Istotnym elementem tych działań będzie internetowa platforma wsparcia zainteresowanych podmiotów, którą Komisja Europejska uruchomi w 2024 r. (zob. pkt 3).

⁽²⁷⁾ Jako przykład można podać wnioski dotyczące sposobu tworzenia specyfikacji na potrzeby wspólnej unijnej przestrzeni danych dotyczących Zielonego Ładu, opracowane przez Wspólne Centrum Badawcze: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC126319>, które w dużej mierze odnoszą się również do przestrzeni danych dotyczących turystyki.

⁽²⁸⁾ Simpl: federacje chmur obliczeniowych typu cloud-to-edge i przestrzenie danych stały się proste | Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy (europa.eu)

⁽²⁹⁾ COM(2022) 31 final EUR-Lex - 52022DC0031 - PL - EUR-Lex (europa.eu)

⁽³⁰⁾ Regulation (EU) No 692/2011 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2011 concerning European statistics on tourism and repealing Council Directive 95/57/EC (Dz.U. L 192 z 22.7.2011, s. 17).

⁽³¹⁾ Trwa również przegląd rozporządzenia (WE) nr 223/2009 (ze zmianami) określającego obecne tryby w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego, którego celem jest lepsze zintegrowanie danych prywatnych.

Kodeks postępowania w zakresie udostępniania danych dotyczących turystyki ⁽³²⁾ – opracowany przez grupę zainteresowanych podmiotów na szczeblu UE i przyjęty w marcu 2023 r. – ma na celu zwiększenie zaufania wśród zainteresowanych podmiotów, głównie MŚP, chcących zawrzeć umowę dotyczącą udostępniania danych, a także zapewnienie ogólnych wytycznych, wraz z przykładami i listą kontrolną dla podmiotów zainteresowanych udostępnianiem danych, na temat sposobu budowania wzajemnie korzystnych relacji w zakresie udostępniania danych w turystyce. **Komisja Europejska zachęca europejskie podmioty działające w sektorze turystyki do publicznego zobowiązania się do przestrzegania tych wytycznych.**

Sektor prywatny może również odgrywać ważną rolę w uzupełnianiu wspólnej unijnej przestrzeni danych dotyczących turystyki, głównie przez zapewnianie MŚP i obszarom turystycznym łatwych w obsłudze narzędzi. Takie narzędzia mogą mieć formę platformy, aplikacji lub odpłatnych analiz i usług wspomagających prowadzenie działalności gospodarczej i przyczyniają się do uzupełnienia luki między ramami interoperacyjności określonymi na szczeblu UE a koniecznością zapewnienia łatwej metody natychmiastowego wykorzystania i ponownego wykorzystania danych.

2.5. Wspieranie MŚP w transformacji w kierunku przestrzeni danych

Jak ogłoszono w komunikacie „Strategia MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy” ⁽³³⁾ i zgodnie z europejską strategią w zakresie danych Komisja Europejska zapewnia wsparcie dla MŚP działających w różnych sektorach za pośrednictwem współdziałających ze sobą centrów innowacji cyfrowych i Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości.

Europejskie centra innowacji cyfrowych ⁽³⁴⁾ stanowią punkty kompleksowej obsługi wspierające przedsiębiorstwa i organizacje sektora publicznego w reagowaniu na wyzwania cyfrowe i zwiększaniu własnej konkurencyjności. Europejskie centra innowacji cyfrowych zapewniają dostęp do technicznej wiedzy fachowej oraz umożliwiają MŚP przetestowanie rozwiązań przed dokonaniem inwestycji. Europejskie centra innowacji cyfrowych w przyjazny dla użytkownika i ukierunkowany sposób zapewniają porady finansowe, szkolenia i rozwój umiejętności. Niektóre europejskie centra innowacji cyfrowych specjalizują się w turystyce, ale dzięki sieci wszystkie one mają możliwość pomagania MŚP w korzystaniu z infrastruktury i inicjatyw takich jak wspólna europejska przestrzeń danych.

Grupa ds. sektora turystyki w ramach Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości składa się z 61 członków z 23 różnych państw prowadzących regularną współpracę z myślą o wspieraniu ekosystemów turystycznych na swoich terytoriach. Celem tej grupy jest wspieranie i zwiększanie konkurencyjności i odporności MŚP przez udzielanie wysokiej jakości porad i wspieranie ich umiędzynarodowienia. Szczególny nacisk kładzie się na możliwości finansowania unijnego, transfer technologii i możliwości rynkowe, które wspiera się w drodze specjalnych ukierunkowanych działań komunikacyjno-promocyjnych. Jednym z głównych obszarów działania jest cyfryzacja – w tym zakresie grupa wspiera ambitne, ukierunkowane na rozwój MŚP w uzyskiwaniu dostępu do informacji i w jak najlepszym wykorzystaniu takich informacji.

2.6. Wspieranie obszarów turystycznych w transformacji w kierunku przestrzeni danych

Obszary turystyczne (takie jak miasta, społeczności wiejskie lub większe obszary terytorialne) są podmiotami o złożonej strukturze, które muszą uwzględniać kwestię zarządzania turystyką w ramach planowania przestrzeni miejskiej i planowania na szczeblu lokalnym w celu zapewnienia, aby wpływ ruchu turystycznego był nie tylko korzystny dla mieszkańców, ale również zrównoważony z punktu widzenia społeczności i ochrony środowiska. Szereg inicjatyw przeprowadzonych przez Komisję może mieć pozytywny wpływ na dostępność informacji, które mogą przydać się przy zarządzaniu turystyką i jej rozwoju, a Komisja zapewni utrzymanie synergii między sieciami w celu osiągnięcia spójnej transformacji cyfrowej sektora publicznego. Platforma współpracy między zainteresowanymi podmiotami, którą Komisja uruchomi w 2024 r., aby wesprzeć wspólne wdrażanie ścieżki transformacji dla turystyki, będzie stanowić jeden punkt dostępu do wszystkich przydatnych dla zainteresowanych podmiotów z sektora turystyki informacji dotyczących unijnych i krajowych strategii i środków, a także na potrzeby wymiany dobrych praktyk.

W podobny sposób następujące ścieżki bezpośredniej współpracy między obszarami turystycznymi i między obszarami turystycznymi a Komisją zagwarantują uwzględnianie lokalnych szczególnych uwarunkowań i potrzeb w ramach rozwoju wspólnej unijnej przestrzeni danych dotyczących turystyki:

- **Mechanizmy minimalnej interoperacyjności** opracowywane przez miasta i dla miast w ramach ruchu living-in.eu ⁽³⁵⁾ mogą w istotny sposób wspierać wspólną europejską przestrzeń danych dotyczących turystyki, ponieważ są to rozwiązania zapewniające interoperacyjność tych ekosystemów.

⁽³²⁾ Głównie europejskie zainteresowane podmioty z sektora turystyki podpisały Kodeks postępowania w zakresie udostępniania danych dotyczących turystyki – ETC Corporate – ETC Corporate (etc-corporate.org)

⁽³³⁾ Komunikat COM(2020) 103: Strategia MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy | Wiedza na rzecz polityki (europa.eu)

⁽³⁴⁾ Informacje dla MŚP | sieć europejskich centrów innowacji cyfrowych (europa.eu)

⁽³⁵⁾ Dołącz do nas w dążeniu do osiągnięcia transformacji cyfrowej w europejskim stylu na potrzeby 300 milionów Europejczyków | Życie w UE (living-in.eu)

- **Inicjatywa „Intelligent Cities Challenge” [„Wyzwanie dla inteligentnych miast”]** ⁽³⁶⁾ to inicjatywa Komisji Europejskiej służąca wsparciu europejskich miast w dążeniu do osiągnięcia zielonej i cyfrowej transformacji lokalnej gospodarki w oparciu o tworzenie sieci kontaktów, wymianę dobrych praktyk, wsparcie ekspertów i aktywizację sektora prywatnego.
- Środki finansowe dostępne w ramach **Agendy miejskiej dla UE** ⁽³⁷⁾ będą również przeznaczane na wsparcie turystyki w miejskich obszarach turystycznych, a szczególnie nacisk będzie położony na zrównoważony charakter oferty. W ramach nowego **partnerstwa na rzecz zrównoważonej turystyki utworzonego w ramach agendy miejskiej dla UE** ⁽³⁸⁾ w grudniu 2022 r., można również proponować konkretne działania służące udoskonalaniu usług cyfrowych świadczonych w miejskich obszarach turystycznych.
- Na **oficjalnym portalu europejskich danych** ⁽³⁹⁾ gromadzone są wszystkie publicznie dostępne informacje dotyczące unijnych przepisów, publikacji, ogłoszeń o zamówieniach oraz wszelkie innego rodzaju otwarte dane. Jest to baza danych, która może być przydatna dla wszystkich sektorowych przestrzeni danych.
- **Projekt przewodni dotyczący turystyki** ⁽⁴⁰⁾ w ramach edycji **Instrumentu Wsparcia Technicznego** z 2022 r. ⁽⁴¹⁾ obejmuje wsparcie dla siedmiu państw członkowskich ⁽⁴²⁾ w zakresie udoskonalenia ich statystyk i ram danych dotyczących turystyki przez budowanie zdolności w obszarze udostępniania i integracji danych, usuwanie różnic we wdrażaniu statystycznych ram rachunku satelitarnego turystyki, w tym w drodze wytycznych umożliwiających wykorzystanie alternatywnych źródeł danych, przez włączanie wskaźników zrównoważonego rozwoju do statystyk dotyczących turystyki z myślą o udoskonaleniu zarządzania obszarami turystycznymi oraz przez promowanie cyfryzacji MŚP działających w sektorze turystyki.

Trwają ponadto prace nad utworzeniem **unijnego centrum kompetencji na rzecz wsparcia zarządzania danymi w obszarach turystycznych**. To centrum wiedzy będzie wspierać obszary turystyczne w rozwoju i wdrożeniu zarządzania opartego na danych oraz kompetencji i strategii w zakresie udostępniania danych. To unijne centrum kompetencji powinno zacząć działać w 2024 r.

2.7. Testowanie przypadku użycia na potrzeby przestrzeni danych dotyczących turystyki

W związku z koniecznością ustanowienia godnego zaufania środowiska udostępniania danych między wszystkimi zaangażowanymi podmiotami oraz biorąc pod uwagę znaczenie testowania czynników sprzyjających osiągnięciu interoperacyjności w celu przekształcenia ich w podstawowe elementy przestrzeni danych dotyczących turystyki, **Komisja Europejska, we współpracy z państwami członkowskimi i zainteresowanymi podmiotami prywatnymi, określa działanie testowe w ramach przygotowań do ustanowienia przestrzeni danych dotyczących turystyki**.

W ramach tego działania należy zastosować główne czynniki sprzyjające rozwojowi (normy techniczne i model zarządzania) określone w toku działań przygotowawczych finansowanych ze środków programu „Cyfrowa Europa” i dostosować je do norm technicznych opracowanych przez Eurostat w odniesieniu do danych dotyczących miejsc zakwaterowania. **Uwiodocznym to wartość przestrzeni danych dotyczących turystyki dla sektora** dzięki zastosowaniu i przetestowaniu norm interoperacyjności i modelu biznesowego do celów udostępniania danych zidentyfikowanych w ramach działań koordynacyjnych i wspierających. Działanie testowe ma charakter czysto dobrowolny i stanowi praktyczny przykład przygotowania przestrzeni danych dotyczących turystyki.

Organy publiczne, zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym, Eurostat i odpowiednie służby Komisji będą angażować się, wraz z partnerami prywatnymi specjalizującymi się w zarządzaniu danymi, w zapewnienie, aby podejście to wykorzystano na potrzeby prac nad przygotowaniem wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki, a także ram regulujących kwestię udostępniania danych przewidzianych we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie wynajmu krótkoterminowego.

Komisja dąży do zapewnienia, aby to podejście było realistyczne i inkluzywne, a przeprowadzone działanie było przydatne dla zainteresowanych podmiotów unijnych – zarówno dla podmiotów uczestniczących w działaniu, jak i dla MŚP i DMO. Test ten będzie koncentrował się na przypadku użycia dotyczącym interakcji między poszczególnymi dziedzinami danych, takimi jak najem krótkoterminowy i miejsca zakwaterowania.

Do czasu przewidywanego zakończenia tego działania (I kw. 2025 r.) w ramach tej inicjatywy uwzględnione zostaną wyniki działań koordynacyjnych i wspierających mających na celu przygotowanie przestrzeni danych dotyczących turystyki, co będzie stanowić konkretny pierwszy krok w kierunku utworzenia w pełni rozwiniętej wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki.

⁽³⁶⁾ Strona główna [„Intelligent Cities Challenge” [„Wyzwanie dla inteligentnych miast”]

⁽³⁷⁾ Inforegio – agenda miejska dla UE (europa.eu)

⁽³⁸⁾ Zrównoważona turystyka | EUI (urban-initiative.eu)

⁽³⁹⁾ Oficjalny portal europejskich danych | data.europa.eu

⁽⁴⁰⁾ Instrument Wsparcia Technicznego 2022: „Wsparcie na rzecz ekosystemu turystycznego: ukierunkowanie na bardziej zrównoważoną, odporną i cyfrową turystykę”.

⁽⁴¹⁾ Instrument Wsparcia Technicznego (TSI) (europa.eu).

⁽⁴²⁾ Włochy, Chorwacja, Hiszpania, Słowenia, Portugalia, Malta i Grecja.

3. KOLEJNE KROKI W KIERUNKU WSPÓLNEJ EUROPEJSKIEJ PRZESTRZENI DANYCH DOTYCZĄCYCH TURYSTYKI

Etap 1: od teraz do IV kw. 2023 r.

- W wyniku dwóch działań koordynacyjnych i wspierających sfinansowanych w ramach programu „Cyfrowa Europa” w 2022 r. Komisja uzyska zaktualizowaną mapę istotnych inicjatyw publicznych i prywatnych, szczegółową analizę głównych czynników sprzyjających rozwojowi przestrzeni danych dotyczących turystyki, zalecenia dotyczące modelu zarządzania i norm technicznych oraz plan wdrożenia przestrzeni danych.
- Jednocześnie Komisja Europejska zbierze, na zasadzie dobrowolności, grupę roboczą w celu przetestowania przypadku użycia w ramach pierwszego zastosowania ustaleń z odnośnych działań koordynacyjnych i wspierających. Na tym pierwszym etapie przedmiotowa grupa robocza określi główny cel eksperymentu, w tym konkretną potrzebę wykorzystania i ponownego wykorzystania danych oraz metodykę pracy.
- Bazując na inicjatywach prowadzonych na szczeblu krajowym i przy zapewnieniu synergii z pracami Centrum Wsparcia Przestrzeni Danych, należy rozpocząć dyskusje z udziałem Komisji Europejskiej i państw członkowskich na temat możliwości utworzenia EDIC zarządzającego wspólną europejską przestrzenią danych dotyczących turystyki.
- Unijne centrum kompetencji wspierające zarządzania danymi w obszarach turystycznych powinno zostać uruchomione przez konsorcjum zainteresowanych podmiotów z sektora publicznego i z sektora prywatnego, posiadające kompetencje w zakresie analizy danych, w celu zapewnienia wsparcia obszarom turystycznym w opracowywaniu i wdrażaniu zarządzania opartego na danych oraz strategii udostępniania danych w ramach rozwoju wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki.
- Zainteresowane podmioty mają do dyspozycji szereg narzędzi, dzięki którym mogą zaangażować się w proces tworzenia przestrzeni danych dostosowanej do potrzeb branży, jak opisano powyżej. Organizacje branżowe powinny zacząć promować wśród swoich członków możliwości i zastosowania przestrzeni danych dotyczących turystyki, a także zasady określone w Kodeksie postępowania w zakresie udostępniania danych dotyczących turystyki.

Etap 2: od I kw. 2024 r. do I kw. 2025 r.

- Zadaniem utworzonej przez Komisję Europejską grupy roboczej testującej przypadek użycia będzie zastosowanie wyników działań koordynacyjnych i wspierających do przypadku użycia wybranego na etapie 1 i dostosowanie ich do specyfikacji technicznej opracowanej przez Eurostat w umowie dotyczącej udostępniania danych na temat miejsc zakwaterowania z sektorem prywatnym.
- Wkład państw członkowskich może polegać na przeanalizowaniu możliwości utworzenia EDIC zarządzającego wspólną europejską przestrzenią danych dotyczących turystyki. Działania następcze w związku z działaniami koordynacyjnymi i wspierającymi powinny być realizowane w ramach programu „Cyfrowa Europa” z myślą o stworzeniu infrastruktury wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki (36 miesięcy).
- Aby poczynić postępy we wspólnym wdrażaniu ścieżki transformacji dla turystyki, Komisja Europejska uruchomi platformę współpracy między zainteresowanymi podmiotami jako łatwy w obsłudze punkt zapewniający wszystkim zainteresowanym podmiotom dostęp do aktywnie aktualizowanych informacji i linków do urzędowych i wspólnotowych zasobów istotnych w kontekście działań podejmowanych w ramach ścieżki transformacji, możliwość zapoznania się ze stale aktualizowanymi informacjami na temat realizowanych projektów, działań i zdarzeń istotnych w kontekście działań podejmowanych w ramach ścieżki transformacji, możliwości łączenia się i współpracy z członkami społeczności zainteresowanych podmiotów oraz możliwość wyszukiwania i otrzymywania informacji na temat aktualnych możliwości finansowania i uczenia się w danym obszarze tematycznym lub na temat innych zmian. Na platformie będzie tworzona i aktualizowana mapa inicjatyw związanych z udostępnianiem danych w sektorze turystyki.
- Zainteresowane podmioty zachęca się do aktywnego zaangażowania w ramach platformy, a także inicjatyw proponowanych do realizacji przez nieformalną grupę ekspertów Komisji T4T w obszarze udostępniania danych i zarządzania danymi.

Etap 3: rok 2025 i kolejne lata

W przyszłości korzystny wpływ na ekosystem turystyczny w Europie będzie miało lepsze zrozumienie możliwości, jakie daje udostępnianie danych. Realizowane inicjatywy i działania krótkoterminowe przewidziane na szczeblu Komisji i ze strony przemysłu stanowią okazję do zaangażowania się przez zainteresowane podmioty we wdrażanie przestrzeni danych dotyczących turystyki.

Co więcej, zarządzanie wspólną europejską przestrzenią danych dotyczących turystyki może być zapewniane przez EDIC tworzone przez państwa członkowskie. Oczekuje się, że prace przygotowawcze i wdrożeniowe prowadzone w ramach programu „Cyfrowa Europa” będą na tyle zaawansowane, aby można było opracować infrastrukturę, w ramach której – we współpracy z Centrum Wsparcia Przestrzeni Danych – można zdefiniować niepowtarzalne identyfikatory dla elementów związanych z turystyką na poziomie zagregowanym, uzgodnić wspólne kluczowe elementy metadanych (zasady semantyczne) oraz zintegrować zasady interoperacyjności technicznej w spójny sposób z innymi przestrzeniami danych na poziomie UE.

W ramach programu „Cyfrowa Europa” zostanie udostępnione dodatkowe finansowanie na lata 2025–2027. Kwota takiego dodatkowego finansowania musi być odpowiednia do poczynionych postępów i dalszych potrzeb w zakresie finansowania.

4. PODSUMOWANIE

Komisja Europejska w pełni angażuje się we wspieranie rozwoju przestrzeni, w której przepływ danych związanych z turystyką jest w pełni zgodny z unijnymi zasadami sprawiedliwości, dostępności, bezpieczeństwa i prywatności. Działania te będą przede wszystkim prowadzone zgodnie z europejską strategią w zakresie danych. Będą one również zgodne z działaniami na rzecz podnoszenia i zmiany kwalifikacji podejmowanymi w ramach paktu na rzecz umiejętności ⁽⁴³⁾.

Przestrzeń danych nie powstanie w próżni: wypełni ona lukę na rynku danych dotyczących turystyki, na którym należy zwiększyć dostęp do danych i uczynić go bardziej spójnym ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia dla MŚP i obszarów turystycznych, które są siłą napędową ekosystemu kluczowego dla gospodarki UE, w celu zwiększenia ponownego wykorzystania danych i generowania innowacyjnych usług i wartości ekonomicznej.

Takie tworzenie wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki musi przebiegać stopniowo, ale i zdecydowanie. Celem jest ustanowienie ram spełniających potrzeby ekosystemu i rynku oraz wpisujących się w szersze ramy interoperacyjności sektorowych przestrzeni danych na szczeblu UE. Aby ten ambitny cel mógł się urzeczywistnić, Komisja Europejska zachęca wszystkie odpowiednie podmioty do zaangażowania się w udostępnianie danych w ramach wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki nie tylko w celu poprawy bogactwa danych, które może ona dostarczyć, ale także w celu wspólnego kształtowania tej przestrzeni z korzyścią dla wszystkich.

⁽⁴³⁾ Strona główna paktu na rzecz umiejętności (europa.eu).